

Streszczenie

Diecezja Ełcka powstała w 1992 roku, w trzecim roku odbudowy suwerenności Rzeczypospolitej Polskiej. Powołał ją papież Jan Paweł II bullą „Totus Tuus Poloniae populus” w dniu 25 marca 1992 roku. Tego samego dnia arcybiskup Józef Kowalczyk, nuncjusz apostolski w Polsce, ogłosił to dekretem wykonawczym. W Diecezji Ełckiej połączono dwa obszary o odmiennej historii, tradycji, a nawet modelu pobożności. Część wschodnia nowej diecezji należała do Diecezji Łomżyńskiej, a część zachodnia do Diecezji Warmińskiej. Część łomżyńską od stuleci zamieszkiwali w większości Polacy wyznania rzymskokatolickiego, natomiast obszar Mazur przez wieki związany był z państwowością niemiecką i protestantyzmem. Dopiero po 1945 r. tereny te zasiedlili katolicy, w większości Polacy wysiedleni ze wschodnich kresów II Rzeczypospolitej. Połączenie tradycji suwalskiej, augustowskiej i sejneńskiej ze specyfiką powojennych Mazur było zadaniem niezwykle trudnym. Strategicznym celem każdej diecezji jest wytworzenie wspólnoty wiernych. W tym celu w Diecezji Ełckiej organizowano uroczystości ogólnodiecezjalne, np. dożynki w poszczególnych miejscowościach obu subregionów, pielgrzymki do diecezjalnych sanktuariów, peregrynacje figury Matki Bożej Fatimskiej i obrazu Jezusa Miłosiernego. Temu służyło przenoszenie proboszczów i wikariuszy pomiędzy poszczególnymi parafiami obu części. Integracji sprzyjały wielkie uroczystości religijne, jak obchody millennium śmierci św. Wojciecha i św. Brunona, a także wizyta papieża Jana Pawła II w obu częściach diecezji (1999). W ciągu 20 lat nie osiągnięto pełnej integracji obu części diecezji, chociaż zrobiono wiele.

Inną trudnością przy tworzeniu nowej diecezji były braki kadrowe oraz instytucjonalne. Na obszarze Diecezji Ełckiej przed rokiem 1992 nie funkcjonowała żadna państwowa wyższa uczelnia. Nie było tu zaplecza kadrowego dla wyższego seminarium duchownego. Podobnie trudno było o odpowiednio wykształconych prawników do sądu biskupiego. Również zorganizowanie sprawnie działającej administracji kościelnej (kurii biskupiej) wymagało ludzi, pomieszczeń i sprzętu. Okazało się już po kilku latach, że trudności można pokonać. Dla powoływania i rozwoju organizacyjnego instytucji diecezjalnych korzystną okolicznością okazał się fakt, że odpowiednie procedury są jasno opisane w przepisach prawa kanonicznego. Diecezja to nie tylko instytucja, terytorium czy wspólnota, na początku jest to przede wszystkim konstrukcja prawna, którą urzeczywistnia się w konkretnych realiach. Na początku wydawało się, że na losy diecezji ełckiej wpływają głównie negatywne uwarunkowania: ubóstwo i niski poziom wykształcenia mieszkańców, bezrobocie, zbyt mała liczba kościołów w miastach, duża odległość do świątyń na wsi etc.

Po dwudziestu latach do osiągnięć diecezji ełckiej należy zaliczyć sprawne zorganizowanie podstawowych instytucji: kurii biskupiej, wyższego seminarium duchownego oraz sądu biskupiego. Symbolem rozwoju było objęcie w 2004 roku funkcji kanclerza kurii przez ks. Antoniego Skowrońskiego. Podobnym symbolem było objęcie w 2010 roku funkcji rektora Wyższego Seminarium Duchownego w Ełku przez ks. dra Andrzeja Jaśko. Po dwudziestu latach, w 2012 r., wszystkie ważniejsze funkcje w ełckiej kurii zajmowali absolwenci WSD w Ełku. Bardzo sprawnie działa diecezjalna Caritas, którą kieruje ks. Dariusz Kruczyński, absolwent Wyższego Seminarium Duchownego w Ełku.

Do trudnych i ryzykownych decyzji biskupa W. Ziemby, pierwszego biskupa ełckiego, zalicza się powołanie Sądu Biskupiego w Ełku. Na początku ten sąd nie spełniał wymogów stawianych tej instytucji. Po 20 latach Sąd Biskupi w Ełku był sprawnie działającą instytucją z odpowiednią kadrami prawniczą.

W 2012 roku funkcjonowało w Diecezji Ełckiej ok. 150 parafii. Dużym zagrożeniem dla parafii wiejskich jest wyludnienie tych obszarów. W wielu parafiach na wsi mieszka mniej niż 1000 osób. Utrzymanie wiejskich parafii liczących obecnie poniżej tysiąca mieszkańców może okazać się niemożliwe już w perspektywie najbliższych kilkudziesięciu lub nawet kilkunastu lat. Innym problemem jest mała liczba powołań. Systematycznie zmniejsza się liczba kandydatów do Wyższego Seminarium Duchownego w Ełku.

W ciągu 20 lat istnienia Diecezji Ełckiej okazało się, że dla jej rozwoju najważniejsze były 2 czynniki: aktywni, zaangażowani ludzie oraz dobre, precyzyjne prawo. Obserwacja tworzenia tej diecezji może być pożyteczną nauką dla ludzi budujących nowe instytucje i organizacje.